

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Siilinjärvestä Lapsiystävällinen kunta

Hyvinvointijaos 03.02.2026 § 7
455/00.01.02/2025

Valmistelija

hyvinvointikoordinaattori Eliisa Girsén, puh. 044 740 1123

Kunnanhallitus on valtuuston kokouspäätösten täytäntöönpanon yhteydessä 17.11.2025 § 230 lähettänyt Siilinjärvestä Lapsiystävällinen kunta -valtuustoaloitteen (Jutta Jäntti ja Maria Aropelto (Kesk.)) valmisteltavaksi.

Selvitys lapsiystävällinen kunta -toimintamallista

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli on toimintamalli, jonka tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista kunnallisessa päätöksenteossa, palveluissa ja toimintakulttuurissa. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja sen keskiössä ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, yhdenvertaisuus sekä lasten osallisuuden systemaattinen vahvistaminen kunnan toiminnassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin.

Malliin hakeutuminen on kehittämisprosessi, jossa kunta sitoutuu tarkastelemaan ja kehittämään toimintaansa lapsen oikeuksien näkökulmasta. Lapsiystävällinen kunta -työn toimenpiteet koskevat tavoitteesta riippuen mahdollisimman laajasti kunnan kaikkia palvelualueita. Prosessi etenee vaiheittain. Ensin kunta tekee päätöksen malliin hakeutumisesta ja sitoutumisesta. Tämän jälkeen toteutetaan lähtötilannekartoitus, jossa arvioidaan lapsen oikeuksien toteutumista kunnassa Unicefin määrittelemien kriteerien pohjalta. Kartoituksen perusteella laaditaan valtuustokauden mittainen lapsiystävällinen toimintasuunnitelma, jossa määritellään konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet. Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti yhteistyössä Unicefin kanssa, ja kauden päätteeksi kunta voi hakea Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta.

Malliin hakeutuminen edellyttää kunnassa selkeitä resurssiratkaisuja. Keskeinen resurssitarve liittyy koordinaatioon. Jotta kehittämistyö ulottuu laajasti kunnan eri toimialoille, työtä pitää koordinoida riittävästi resursoitu Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori ja -koordinaatioryhmä. Koordinaattori (tai tiimi) vastaa mallin etenemisestä, yhteydenpidosta Unicefiin sekä eri toimialojen välisestä yhteistyöstä. Lisäksi prosessi vaatii henkilöstön työpanosta lähtötilannekartoituksen tekemiseen, toimintasuunnitelman laatimiseen sekä lasten ja nuorten osallisuuden toteuttamiseen. Mahdollisia resurssitarpeita voivat olla myös koulutukset, työpajat ja osallistavat menetelmät sekä tiedonkeruu ja seuranta. Henkilöstöresurssien riittävyys on keskeinen edellytys onnistumiselle.

Mallin ylläpito edellyttää jatkuvaa sitoutumista lapsen oikeuksien huomioimiseen kunnan johtamisessa ja päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa lapsivaikutusten arvioinnin vakiinnuttamista, lasten ja nuorten kuulemisen rakenteiden ylläpitoa sekä sovittujen toimenpiteiden seurantaa ja raportointia. Lapsiystävällinen kunta -malli ei ole kertaluonteinen hanke, vaan pitkäjänteinen toimintatapa, joka edellyttää jatkuvaa suunnittelu-, kehittämis- ja seurantatyötä.

Edellytykset toimintamalliin hakeutumiselle

Vuodelle 2026 malliin hakeutumisen hakuaika on päättynyt lokakuussa 2025. Vuodelle 2026 mukaan valitut kunnat eivät kuitenkaan pääse kehittämistyössä alkuun vielä vuonna 2026 Unicefin oman mallia koskevan kehittämisprosessin takia. Näin ollen vuonna 2025 valituksi tulleet kunnat aloittavat kehittämistoimet vasta vuonna 2027, mikä todennäköisesti viivästyttää myös tulevien hakijakuntien prosessia.

Siilinjärven kunnan hakeutuminen mukaan malliin voi tapahtua kuluvan valtuustokauden loppupuolella edellyttäen, että malliin hakeutuminen kirjataan talous- ja toimintasuunnitelmaan ja sille ohjataan riittävä henkilöstöresurssi talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi: Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tarvita, koska kyseessä on selvitys.

Päätösehdotus

Hyvinvointijaos esittää sivistyslautakunnalle, tekniselle lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle, että valtuusto merkitsee edellä olevan selvityksen tiedoksi ja toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.